

Ponuka tém dizertačných prác na AR 2024/2025 v rámci študijného programu „slovenský jazyk“

Katedra slovenského jazyka a teórie komunikácie
Filozofická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave

V prípade záujmu sa môžete skontaktovať s príslušným školiteľom a konzultovať s ním tému pred podaním prihlášky na doktorandské štúdium. Termín podania prihlášok: 31. 5. 2024. Bližšie informácie k administrácii procesu nájdete na webstránke referátu pre doktorandské štúdium.

Téma č. 1/Topic no. 1:

Názov: **Didaktický potenciál inkluzívno-pragmatického nazerania na jazyk**

Title: **Didactic potential of an inclusive-pragmatic approach to language**

Meno školiteľa/ Supervisor's name: **Mgr. Miloš Horváth, PhD. (IIa)**

Anotácia: Cieľom práce je vypracovanie didakticky a metodicky aplikovateľného modelu výučby slovenského jazyka na základných a stredných školách, do ktorého sa premietajú jednak idey inkluzívneho vzdelávania (t. j. solidarizačného a akceptujúceho vzdelávania pre všetkých), a jednak myšlienka potenciálneho inkluzívneho charakteru jazyka – slovenčiny v zmysle kontinuálneho rozvíjania materinskojazykovej komunikačnej kompetencie v čo najširšom spektre komunikačných situácií.

Annotation: The offered topic has a scientific reflexive and testing rather than an empirical character. Its goal is the development of a didactically and methodologically applicable model of Slovak language teaching in primary and secondary schools, which reflects the ideas of inclusive education (i.e. solidarity and acceptance education for all) and the idea of the potential inclusive character of the language, in the sense of continuous development of mother tongue communication competence in the widest possible spectrum of communication situations.

Téma č. 2/Topic no. 2:

Názov: **Od symetrie k asymetrii v systéme neohybných slovných druhov – pragmlingvistická interpretácia prejavov aflexie v slovenčine**

Title: **From symmetry to asymmetry in the system of inflexible parts of speech – pragmlinguistic interpretation of inflectional manifestations in Slovak language**

Meno školiteľa/ Supervisor's name: **Mgr. Miloš Horváth, PhD. (IIa)**

Anotácia: Cieľom práce je zosumarizovať jednotlivé prejavy aflexie v systéme ohybných, ale najmä neohybných slovných druhov a explanačným spôsobom zachytiť možné posuny vo vnímaní a interpretácii týchto javov vo vzťahu k synchronnej dynamike a komunikačnej kultúre súčasnej slovenčiny. Práca predpokladá samostatný empirický výskum založený na identifikácii a klasifikácii aflexívnych morfosyntaktických komponentov v rôznych druhoch textov (najmä na osi dialogické vesus monologické texty) so špecifickým zreteľom na ich pragmaticko-komunikačnú funkciu.

Annotation: The aim of the work is to summarize the individual manifestations of inflection in the system of flexible, but especially inflexible parts of speech and to capture in an explanatory way possible shifts in the perception and interpretation of these phenomena in relation to the synchronous dynamics and communication culture of contemporary Slovak. The work presupposes independent empirical research based on the identification and classification of inflectional morphosyntactic components in various types of texts (especially on the axis of

dialogic versus monologic texts) with specific regard to their pragmatic-communicative function.

Téma č. 3/Topic no. 3:

Názov: **Kontinuálne rozvíjanie interpretačnej kompetencie u žiakov základných škôl so zreteľom na inkluzívny rozmer komunikácie – návrhy metodických postupov a ich verifikácia v praxi**

Title: **Continuous development of interpretation competence among elementary school students with regard to the inclusive dimension of communication - proposals for methodological procedures and their verification in practice**

Meno školiteľa/ Supervisor's name: **Mgr. Miloš Horváth, PhD. (IIa)**

Anotácia: Práca zameraná na detailnú explikáciu etapovitého kognitívno-hodnotiaceho mechanizmu, ktorý sa aktivizuje na strane interpretujúceho subjektu v spontánných i zámerne inscenovaných komunikačných situáciách. Empirická časť práce potom predpokladá vytvorenie vlastných metodických materiálov (pracovných listov, prezentácií, transformačných cvičení a pod.), pomocou ktorých možno kontinuálne rozvíjať interpretačnú kompetenciu u žiakov so zreteľom na kritické vnímanie súčasnej sociokultúrnej reality.

Annotation: The work is focused on a detailed explanation of the stage-like cognitive-evaluation mechanism that is activated on the part of the interpreting subject in spontaneous and deliberately staged communication situations. The empirical part of the work then assumes the creation of own methodical materials (worksheets, presentations, transformational exercises, etc.), with the help of which it is possible to continuously develop the interpretation competence of pupils with regard to the critical perception of the current socio-cultural reality.

Téma č. 4/Topic no. 4:

Názov: **Inkluzívna štylistika society digitálnej éry: bilancia potrieb, aktualizácia metodológie, inovácie obsahu**

Title: **Inclusive stylistics of the digital era: balance of needs, update of methodology, innovation of content**

Meno školiteľa/ Supervisor's name: **Prof. PhDr. Oľga Orgoňová, CSc.**

Forma štúdia: D

Anotácia: Problematika nadväzuje na slovenskú štylistiku založenú na silnej reflexívno-logickej tradícii v slovenskej jazykovede, ktorá vytvorila modely spôsobov akontextového jazykového vyjadrovania. Treba nadviazať na domáci aj nadnárodný diskurz 21. storočia a integrovať pragmatizáciu s tradíciou pri aktualizácii predmetu, jeho opise a interpretáciách. Cieľom je odpovedať na otázku, aké štylistické počínanie je konformné s inkluzívnou komunikáciou.

Annotation: The issue is connected to Slovak stylistics based on a strong reflexive-logical tradition in Slovak linguistics, which created models of ways of acontextual language expression. It is necessary to build on the domestic and transnational discourse of the 21st century and integrate pragmatization with tradition when updating the subject, its description and interpretations. The goal is to answer the question of what stylistic behavior is conformity with inclusive communication.

Téma č. 5/Topic no. 5:

Názov: **Inkluzívnosť slovenčiny veľa francúzštiny/alebo španielčiny. Opis, porovnanie systémového potenciálu jazykov s interpretáciou aspektov ich sociokultúrne podmieneného používania.**

Title: **Inclusiveness of Slovak next to French/or Spanish. Description, comparison of the systemic potential of languages with the interpretation of aspects of their socio-culturally conditioned use.**

Meno školiteľa/ Supervisor's name: **Prof. PhDr. Oľga Orgoňová, CSc.** (slovenský jazyk)/**doc. Stanislava Moyšová, PhD.** (francúzsky jazyk)/**doc. Silvia Bondarenko Vertanová** (španielsky jazyk)

Forma štúdia: D

Anotácia: Východiskom reflexie je vágny pojem inkluzívneho jazyka (ako „ľahkého“/ľahko zrozumiteľného jazyka?, ako „citlivého“/“vyváženého“ jazyka?, ako „bezbariérového“ jazyka vzájomných interakcií. Cieľom je odkryť a explanovať jednotu a rozmanitosť v používaní konfrontovaných jazykov ako systémovo aj kontextovo diferencovaných entít. To implikuje aj otázku, či, v akom rozsahu a v akej modifikácii sú skúsenosti z jednej krajiny „prenositel'né“ do inej.

Annotation: The starting point of the reflection is the vague notion of an inclusive language (as an „easy“/easy to understand?, as a „sensitive“/“balanced“ language?, as a „barrier-free“ language of mutual interactions). The aim is to uncover and explain the unity and diversity in the use of confronted languages as both systemically and contextually differentiated entities. This also implies the question of whether, to what extent and in what modification, experiences from one country are „transferable“ to another.

Téma č. 6/Topic no. 6:

Názov: **Jazykové zmeny vo vývine slovenčiny z pohľadu historickej a variačnej sociolingvistiky**

Title: **Language changes in the development of Slovak from the perspective of historical and variational sociolinguistics.**

Meno školiteľa/ Supervisor's name: Doc. Mgr. Gabriela Múcsková, PhD.

Forma štúdia: D

Anotácia: Predmetom práce budú vybrané javy z historického vývinu slovenčiny a ich areálová diferencovanosť, metodologickým východiskom bude koncept jazykovej zmeny ako postupného a komplexného procesu. Cieľom je prispieť k poznaniu priebehu jazykových zmien na základe skúmania jazykovej variantnosti a jej premenlivosti v čase a v komunikácii. Výskum bude zahŕňať archívny výskum historických prameňov a/alebo terénny výskum vo vybranom regióne.

Annotation: The thesis will focus on selected phenomena from the historical development of Slovak and their areal differentiation, the methodological basis is the concept of linguistic change as a gradual and complex process. The aim is to contribute to the knowledge of the course of language change by examining linguistic variation and its variability over time and in communication. The research includes archival research of historical sources and/or field research in the selected region.

Téma č. 7/Topic no. 7:

Názov: **Cudzie jazyky v kultúrnych dejinách slovenského jazykového spoločenstva**

Title: Foreign languages in the cultural history of the Slovak language community

Meno školiteľa/ Supervisor's name: Doc. Mgr. Gabriela Múcsková, PhD.

Forma štúdia: D

Anotácia: Predmetom práce je výskum statusu a fungovania vybraných cudzích jazykov používaných na území dnešného Slovenska, a to, ako sa ich status a funkčnosť menili v priebehu vývinu jazykovej situácie. Cieľom je rozšíriť doterajšie poznatky o ich interpretáciu z pohľadu teórie jazykovej politiky a o výskum postojov k týmto jazykom. Základný výskum bude zahŕňať archívny výskum historických prameňov, oficiálnych dokumentov a dobovej tlače.

Annotation: The thesis focuses on the research of status and functioning of selected foreign languages used in the territory of today's Slovakia, and how their status and functionality changed in the course of the development of the linguistic situation. The aim is to extend the existing knowledge from the perspective of the theory of language policy and by research of language attitudes. The research will include archival research of historical sources, official documents and contemporary press.

Téma č. 8/Topic no.8

Názov: **Kategória zrozumiteľnosti v politickej rétorike**

Meno školiteľa/ Supervisor's name: **Doc. Mgr. Alena Bohunická, PhD.**

Forma štúdia: D

Anotácia: Práca zapadá do inkluzívnej štylistiky a zameriava sa na jazykovoštylistické a komunikačné stratégie dosahovania zrozumiteľnosti v rétorike politikov. Výskumným problémom je fakt, že na jednej strane je zrozumiteľnosť inkluzívnou štylistickou kvalitou textu, na druhej strane je v politickej rétorike pragmatizovaná politickými cieľmi a smeruje k zjednodušovaniu, čím sa stáva antiinkluzívnym nástrojom. Súčasťou práce je zmapovanie požiadaviek na jasnosť rečnického prejavu v prácach klasickej rétoriky.

Annotation: The works fits into frame of inclusive stylistics and focuses on stylistic and communicative strategies of achieving clarity in political rhetoric. The problem is the fact, that, on the one hand, comprehensibility is an inclusive stylistic quality of the text, on the other hand, in political rhetoric, it is pragmatized by political goals and tends towards simplification, thus becoming an anti-inclusive tool. Part of the work is the mapping of the requirements for the clarity of speech in works of classical rhetoric.

Téma č. 9/Topic no.9

Názov: **Noetické metafory jazyka a ich kognitívna a sociálna ambivalentnosť**

Meno školiteľa/ Supervisor's name: **Doc. Mgr. Alena Bohunická, PhD.**

Forma štúdia: D

Anotácia: Práca vychádza z pozorovania, že niektoré heuristické metafory majú aj „kolektívnotvornú silu“, teda že vyjadrovanie sa v intenciách danej metafory zaraďuje používateľov nielen kognitívne, ale aj sociálne, tj. exploatáciou danej metafory bádatelia zároveň demonštrujú, že „vidia podobne“ ako iní (naprieč krajinami, jazykmi i naprieč storočiami: porov. metaforu hernosti, metaforu jazyka ako tkaniny). Na druhej strane viaceré heuristické metafory umožňujú výklady jazyka, ktoré sú v ambivalentnom, polemickom vzťahu.

Annotation: The work is based on the observation that some heuristic metaphors also have a „collective power“, that is, that expressing in the sense of a given metaphor includes users not only cognitively, but also socially, i.e. by exploiting the given metaphor, researchers also

demonstrate that they „see similarly“ to others (across countries, languages and centuries: cf. the metaphor of play/game, the metaphor of tissue. On the other hand, several heuristic metaphors enable interpretations of language that are in an ambivalent, polemical relationship.